

KERTOMUS
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON MUSEON
TOIMINNASTA VUONNA 1998

SISÄLLYS

YLIOPISTON MUSEO - SEMINAARINMÄEN TIETOPANKKI	3
YLEISTÄ	3
TALOUS JA TULONHANKINTA	3
MILJÖÖSUOJELU	4
KOKOELMAT JA NÄYTTELYT	4
HENKILÖSTÖ	5
SIDOSRYHMÄT	5
MUSEON JOHTOKUNTA VUONNA 1998	7
HENKILÖKUNTA	8
KULTTUURIHISTORIALLINEN OSASTO	8
Vakinainen henkilökunta	8
Tilapäinen henkilökunta	8
LUONNONTIETEELLINEN OSASTO	11
Vakinainen henkilökunta	11
Tilapäinen henkilökunta	11
KULTTUURIHISTORIALLINEN OSASTO	14
KOKOELMAT	14
KONSERVOINTI	14
NÄYTTELYT	14
Vaihtuvat näyttelyt	14
Kiertonäyttelyt	15
Pinacotheca	15
Muut	16
KOULUTUS	16
TOIMIKUNNAT JA TYÖRYHMÄT	17
TOIMITILAT JA KALUSTEET	17
TIEDOTUS	17
ATK	18
MUU TOIMINTA	18
LUONNONTIETEELLINEN OSASTO	19
NÄYTTELYT	19
Perusnäyttely	19
Vaihtuvat näyttelyt	19
KARTUNTA	20
ASiantuntijatehtävät	20
MEDIA	20
TAPAHTUMAT	20
KOULUTUS	21
TUTKIMUS	21
VIERAILUT	21
MUU TOIMINTA	21
Julkaisut ja artikkelit	21
KASVITIETEELLINEN PUUTARHA	22
PUUTARHAN RAKENTAMINEN	22
PUUTARHAN HOITO	23

ELÄVIEN KASVIEN KOKOELMAT	25
KASVI- JA SIEMENHERBAARIOT	26
TUTKIMUS	27
RAKENNUSSUOJELUASIOIDEN YHTEYSRYHMÄ	27
MAKSULLINEN PALVELUTOIMINTA	27
TAPAHTUMAT	28
OPASTUS JA NEUVONTA	28
KIRJASTO	29
RAHOITUS	29

Liite 1: Kulttuurihistoriallisen osaston kävijämäärät

Liite 2: Luonnontieteellisen osaston kävijämäärät

Liite 3: Luonnontieteellisen osaston näytteiden kokonaiskartunta

YLIOPISTON MUSEO - SEMINAARINMÄEN TIETOPANKKI

YLEISTÄ

Jyväskylän yliopiston museon tehtävänä on tallentaa, tutkia ja välittää tietoa yliopistoyhteisön vaiheista ja toiminnasta, hoitaa ja kartuttaa yliopiston luonnontieteellisiä kokoelmia, esitellä luonnon- ja ympäristötutkimuksen tuloksia sekä kampuksen kulttuuri- ja luonnonympäristöä. Jyväskylän ainutlaatuisen yliopistokampuksen tunnetuksi tekeminen ja museon toiminnasta tiedottaminen ovat olleet kuluneen vuoden toiminnan päämääriä. Tavoitteisiin on pyritty mm. rakentamalla ajankohtaisia vaihtuvia näyttelyitä, järjestämällä kampuskierroksia (esimerkiksi kasvitieteellisen puutarhan esittelyä jyvaskyläläisille sekä arkkitehtuuria ja historiaa ulkomaalaisille vierasryhmille), esittelemällä kampusta ja museota Jyvässeudun matkailuväelle sekä esittelemällä museon toimintaa erilaisissa yleisötapahtumissa.

Keväällä museo organisoi kampusopaskoulutuksen yhdessä yliopiston kulttuuri-toimikunnan kanssa. Koulutuksen kautta valmistui 15 kampusopasta, joita käytettiin vuoden aikana yliopistossa vierailleiden ryhmien opastajina. Kaupunkilaisia opastettiin mm. Eurooppa-päivänä 8.5., Kukanpäivänä 13.5. ja Aalto-päivänä 9.9. Kampusopastoinnista saatiin erinomaista palautetta. Tulevat tutorit saivat vuonna 1998 ensimmäistä kertaa koulutusta oppilaitoksensa historiasta, kun kulttuurihistoriallisen osaston amanuenssi piti heille luennon kampuksen vaiheista. Toukokuisella museoviikolla molemmat osastot järjestivät erityisopastuksia (mm. pelejä ja leikkejä) yleisölle ja Kukanpäivänä järjestettiin yhdessä yliopiston kulttuuritoimikunnan kanssa kaupunkiluontoseminaari.

TALOUS JA TULONHANKINTA

Taloudellinen tilanne on jatkunut tiukkana. Niinpä maksullista palvelutoimintaa on pyritty kehittämään. Kaikki museon julkaisut ovat tuoneet oman lisänsä museon tuloihin. Kulttuurihistoriallinen osasto on edelleen saanut tuloja myymällä julkaisuja, postikortteja ja Jussilan näyttelyn yhteydessä Jukka-leluja. Luonnontieteellinen osasto hankki tuloja myyntituotteilla, joista merkittävin oli yliopiston nimikkokasviksi tullut Oppio-omenapuu (*Malus prunifolia* "Oppio"). Näyttely- ja julkaisuprojekteihin on hankittu sponsorirahoitusta.

Yhdessä yliopiston tiedotuksen kanssa kokeiltiin toisen kerran joulukuun alussa yhteistä myyntitoria. Tori oli avoinna viikolla 49 päivittäin yliopiston päärakennuksen aulassa. Siellä oli myynnissä museon julkaisuja, postikortteja ja Jussilan leluja ja

yliopiston PR-tuotteita. Uutuutena olivat Aalto-vuoden kunniaksi valmistetut Aalto-piparit. Joulutorin saavuttaman suuren suosion vuoksi toiminta vakiintune.

MILJÖÖSUOJELU

Jyväskylän yliopiston aloitteesta museovirasto delegoi päätöksellään 26.8.1996 Jyväskylän yliopiston rakennussuojeluasiat paikallisten museoiden hoitoon. Alvar Aalto -museo vastaa ensi sijassa Aallon suunnittelemissa ja sitä nuoremmista kohteista, Keski-Suomen museo puolestaan muista kohteista. Yliopiston museo on mukana muodostetussa työryhmässä asiantuntijana sekä yliopiston piirissä syntyvien tarpeiden, kehittämistavoitteiden yms. välittäjänä ja koordinoijana. Yliopistoalueen suojeltujen rakennusten ja kokonaisu ympäristön toimenpide-, kehittämis- ja seurantaohjelman laatiminen aloitettiin vuonna 1997.

Toimintavuoden aikana yliopiston museo otti kantaa valtion kiinteistölaitoksen suunnitteleman, A- ja M-rakennusten väliin sijoitettavaksi aiotun Jyväskylän maakunta-arkiston uudisrakennuksen sijoituspaikkaan. Suunniteltu rakennus olisi pilannut osan kampuksen arvokkaasta kulttuuriympäristöstä.

KOKOELMAT JA NÄYTTELYT

Kulttuurihistoriallisella osastolla jatkui Juho Jussila- näyttely: *Fortunatikkakolokoloshakki - Juho Jussila - Leikkikalutehtailija koulukaupungissa*. Näyttely on ollut hyvin suosittu ja vuoden aikana se oli mukana kaupungin matkailutoimen Perhematkailuprojektissa. Loppusyksystä näyttelyn käsikirjoituksesta ryhdyttiin muokkaamaan julkaisua. Lisäksi koottiin Jussilan tehtaalla työskennelleiden naulapoikien muistelmia.

Alvar Aallon juhluvuoden kunniaksi museo kokosi Aallon kampuksen elämää esittelevän näyttelyn *Kuviokelluntaa ja lauantain toivottuja*. Näyttely avattiin Aalto-päivän yhteydessä 9.9. yliopiston päärakennuksessa. Päärakennuksesta näyttely siirtyi ensin Ylistönrinteelle ja sitten Mattilanniemeen.

Galleria Pinacotheca siirtyi museon kulttuurihistoriallisen osaston hoitoon syyskuussa 1997. Galleria on museologian opiskelijoiden opetustila. Vuoden aikana tilassa toteutettiin 7 näyttelyä, joiden kokoamiseen osallistui opiskelijoista koottu näyttelytyöryhmä museon amanuenssin tai projektisihteerin johdolla.

Luonnontieteellisen osaston toiminnan pääpaino oli näyttelyiden tallennuksessa ja vaihtuvien näyttelyiden tekemisessä. Kokoelmat karttuivat huomattavasti. Puolet kartunnasta oli hyönteisiä. Vanhojen metsien tutkimusaineiston osuus kartunnasta oli

merkittävä. Vaihtuva näyttely valmistettiin Keski-Suomen perinnemaisema-inventoinnin aineistosta, joka osaksi kerättiin museon luonnontieteellisen osaston omana työnä.

Kasvitieteellinen puutarha vastasi yliopiston viheralueiden istutusten ja hoidon ohjauksesta ja valvonnasta, puutarhakasvien nimeämisestä ja esittelystä sekä puutarhan tietojärjestelmän päivittämisestä.

Maaliskuussa koko museon henkilökunta kävi opintoretkellä Kuopiossa tutustuen Kuopion museoihin, mm. kulttuurihistoriallisen museon uuteen perusnäyttelyyn ja luonnontieteellisen museon rakenteilla olevaan perusnäyttelyyn. Mukana oli myös museon johtokunnan puheenjohtaja.

Kävijämäärä kulttuurihistoriallisella osastolla oli yhteensä 5 717 ja luonnontieteellisellä osastolla 5 671 henkilöä, yhteensä 11 388. Valtaosa kävijöistä oli koululaisia. Pääsymaksua ei peritty. Pinacothecassa näyttelyihin tutustui arviolta 8 000 sekä Aalto-näyttelyyn noin 10 000 henkeä.

HENKILÖSTÖ

Kulttuurihistoriallisella osastolla oli kaikkiaan kaksi vakinaista virkaa. Lisähenkilökunnan palkkaamista varten selvitettiin kaikki mahdolliset rahoituskeinot. Kaikkiaan osastolla työskenteli yhteensä 19 työntekijää. Yleensä työsuhteet kestivät 3-6 kuukautta. Suurimman ryhmän työntekijöistä muodostivat tukityöllistetyt ja museoalan harjoittelijat.

Luonnontieteellisellä osastolla oli kolme virkaa. Osastolla työskenteli lisäksi 19 tilapäistä työntekijää, joista valtaosa oli tukityöllistettyjä.

SIDOSRYHMÄT

Museon tärkeimpiä sidosryhmiä olivat vuonna 1998 kulttuurihistoriallisella osastolla Jyväskylän seminaarin senioriyhdistys JYSKYT, yliopiston ja korkeakoulun senioriyhdistys JYKYS, Jyväskylän yliopistoyhdistys, yliopiston normaalikoulu, ylioppilaskunta, yliopiston kulttuuritoimikunta, Juuret Keski-Suomi ry sekä Keski-Suomen Matkailuyhdistys ry. Luonnontieteellisen osaston tärkeimpiä yhteistyötahoja olivat Jyväskylän kaupunki, Keski-Suomen ympäristökeskus, Keski-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskus, Keski-Suomen liitto, Bio- ja ympäristötieteiden laitoksen vanhojen metsien tutkimusryhmä, Jyväskylän hyönteiskerho, Jyväskylän Puutarhaseura ry, Jyvässeudun sieniseura ry, Jyväskylän seudun luonnonsuojeluyhdistys ry. ja Keski-

Suomen Matkailuyhdistys ry. Yhdistykset ja kerhot ovat toimittaneet näytteitä museolle ja tehneet talkootyötä. Vanhojen metsien tutkimusryhmän työpanos on merkittävin. Erityisen tärkeää koko museolle on ollut yhteistyö Kopi-Jyvä Oy:n kanssa. Se on tukenut museon toimintaa monin tavoin. Lisäksi Kampus-Data Oy ja ylioppilaskunta tukivat Aalto-näyttelyn tietokonehankintaa.

Museon kulttuurihistoriallisen osaston Uno Cygnaeus -näyttelystä vuonna 1993 alkanut kiinteä yhteistyö Sitkan luterilaisen seurakunnan kanssa jatkui. Kirkon historiallisen komitean jäsen Harvey Brandt vieraili Jyväskylässä ja tutustui kulttuurihistorialliseen osastoon 9. - 10.3.1998.

Yhteistyö Jyväskylän muiden museoiden kanssa on saavuttanut vakiintuneet muotonsa. Yliopiston museo osallistuu kaupungin museoiden "Näyttelyt"-esitteeseen sekä muutamiin tapahtumiin. Museonjohtaja Janne Vilkkunen ja amanuenssi Pirjo Vuorinen olivat yliopiston edustajina Keski-Suomen ilmailumuseosäätiön hallituksessa.

Toimintavuosi oli työntäyteinen ja tuloksellinen. Museon rooli informaatioyksikkönä ja yliopiston identiteetin vahvistajana kasvoi. Museon työntekijöiden yhteishenki oli hyvä, kaikki olivat motivoituneita ja innokkaita kehittämään uusia ideoita.

MUSEON JOHTOKUNTA VUONNA 1998

Professori Bo Lönnqvist, puheenjohtaja
Tiedekuntasihteeri Matti Myllykoski, sihteeri

Amanuessi Tellervo Helin
Amanuessi Tuulikki Tuomainen
Lehtori Jorma Ojala
Assistentti Jari Haimi
Tutkija Heikki Setälä
Lehtori Lasse Hakkari
Kirjaston toimistopäällikkö Pirkko Audejev-Ojanen
Amanuessi Pirjo Vuorinen
Konservaattori Jarkko Mäntynen
Opiskelija Annastiina Puolakka

Esittelijät: museon johtaja, professori Janne Vilkuna
ja varajohtaja, lehtori Veli Saari

Museon johtaja: museologian professori Janne Vilkuna
Museon varajohtaja: lehtori Veli Saari

HENKILÖKUNTA

KULTTUURIHISTORIAALLINEN OSASTO

Vakinainen henkilökunta

Vuorinen, Pirjo, FK, amanuessi

kulttuurihistoriallisen osaston toiminnasta vastaaminen
yliopiston kulttuurisihteerin tehtävät
yliopiston taidekokoelmat, näyttelyt
kansainvälisten asiain yhdyshenkilö

Huuskonen, Anja Marjatta, HuK, osastosihteeri
henkilöstö- ja talousasiat
tiedotus
julkaisujen myynti

Tilapäinen henkilökunta

Työministeriön työllisyysvaroin:

Hänninen, Marja-Liisa, HuK, projektisihteeri 1.1.-26.4.

yliopiston taidekokoelmat, huolehtiminen Pinacotheca-
näyttelytilasta ja näyttelyiden järjestämisestä

Lemmetti, Matti, valokuvaaja 1.1.-19.4.

yliopiston nykypäivän (toiminta, juhlat, tapahtumat)
kuvaaminen, valokuva-arkiston järjestelytehtäviä

Stolt, Eeva, HuK, tutkimussihteeri 1.1.-30.4.

huolehtiminen valokuva-arkistosta, yliopiston ja sen
edeltäjien kirjallisuusbibliografian kokoaminen

Kahila, Tapani, tekninen avustaja 5.1.-4.7.

osallistuminen näyttelyiden suunnitteluun ja toteutukseen,
museomestarin tehtävät, vitriinien suunnittelu ja
rakentaminen

Hassinen, Pekka, tutkimussihteeri 1.5.-31.10.

Elämää Aallon kampuksella -julkaisun taitto Page Maker -ohjelmalla, muita atk-tehtäviä sekä kuva-arkiston hoitamista

Hyytiäinen, Pirjo, tutkimussihteeri 1.10.-31.12.

Juho Jussila -julkaisun kirjoittaminen sekä Jussilan leikkikalutehtaan perinteen tallentaminen

Hyvönen, Marja-Liisa, FK, tutkimusassistentti 19.10.-31.12.

multimedian kehittäminen ja vaativat atk-tehtävät

Toiviainen, Nina, museoavustaja, 12.10.-31.12.

museon säilytystilojen järjestämistä, valokuvien luettelointia

Lemiläinen, Anni, HuK, osastosihteeri, 5.11.-31.12.

käännöstyöt lähinnä englannin kielelle

Museon varoin:

Hyvönen, Marja-Liisa, FK, tutkimusassistentti 1.2.-31.3.

multimedian kehittäminen ja vaativat atk-tehtävät

Putkonen, Päivi, FM, tutkija 1.3.-31.5. ja 24.8.-2.9.

Elämää Aallon kampuksella -kiertonäyttelyn käsikirjoituksen ja julkaisun kirjoittaminen

Kahila, Tapani, tekninen avustaja, 13.7.-15.9.

Elämää Aallon kampuksella -kiertonäyttelyn tekninen toteutus ja pienoismallin tekeminen

Hassinen, Pekka, tutkimussihteeri 1.-30.11.

Elämää Aallon kampuksella -julkaisun painokuntoon saattaminen

Valtionhallinnon (museologian) harjoittelijat: (yhteensä 11 kk)

Esineiden ja valokuvien luettelointia, arkistomateriaalin käsittelyä, osallistumista näyttelyiden suunnitteluun ja toteutukseen

Kanerva, Anna	1.3.-31.5.1998
Saarelainen, Heli	1.5.-31.7.1998
Kuivalainen, Tiina	1.6.-31.8.1998
Maijala, Sami	10.8.-9.10.1998
Wiik, Tero	1.8.-31.8.1998, museon atk-ohjelman muuttaminen Windows-versioksi

Palkaton museologian harjoittelu

Vainio, Kirsti	1.5.-21.6.1998
Prokkola, Susanna	1.10.-21.11.1998

Viikonloppujen päivystäminen

Viikonlopputyöntekijöinä toimivat harjoittelijat ja työllisyysvaroin palkatut henkilöt vuorotellen sekä tarvittaessa opiskelijat Maria Laine, Sarianne Soikkonen, Janne Pajunen ja Anssi Harjula.

LUONNONTIETEELLINEN OSASTO

Vakinainen henkilökunta

Salonen, Kyllikki, museoavustaja

toimistotyöt, opastus, kasvinäytteiden preparointi ym. Eläkkeelle 1.8.

Mäntynen, Jarkko, konservaattori

eläinten konservointi (päätyö), opastus, kokoelmien järjestäminen ym.

Kotiranta, Hillevi, amanuenssi - 31.1, suunnittelija 1.2. -

kasvien ja siementen hankkiminen, puutarhakasvirekisterin ylläpito ym.
puutarhaan liittyvät työt

Tilapäinen henkilökunta

Työministeriön työllistämisvaroin

Tissari, Tiina, museosihteeri 1.1. - 28.2.

tekstinkäsittely, kokoelmien kunnostus

Hirvonen, Mika, tutkimusavustaja 1.1. - 30.4.

hyönteisnäytteiden preparointi ja hyönteiskokoelmien kunnostus

Hänninen, Kirsi, tutkimussihteeri 1.1. - 30.4.

"Keski-Suomen perinnemaisemat" -näyttelyn suunnittelu ja toteutus

Kamppila, Ritva, tutkimusapulainen 1.2. - 31.7.

putkilokasvikokoelmien kunnostus

Saari, Kaisa, tutkimussihteeri 1.3. - 31.8.

putkilokasvi- ja sienikokoelmien kunnostus

Laakkonen, Hannu, tekninen avustaja 9.3. - 8.9.

lintujen konservointi

Virtanen, Vesa, tekninen avustaja 16.3. - 15.9.

lintujen konservointi

- Paasivirta, Pirkko, museoavustaja 1.6. - 30.11.
bio- ja ympäristötieteiden laitoksen opetuskasvikokoelmien kunnostus
- Merivirta, Eija, tutkimussihteeri 16.6 - 15.12.
putkilokasvikokoelman kunnostus ja ketokasvien taimikasvatus
- Äijänen, Kirsti, eläinten konservoiija 16.9. - 31.12.
lintujen konservointi
- Vähätiitto, Riitta, tutkimussihteeri 16.10 - 31.12.
putkilokasvi-, sammal- ja kääpäkokoelmien kunnostus
- Malmi, Seppo, konservaattori 1.11. - 31.12.
eläinten konservointi
- Salo, Eija, puutarhuri 1.11. - 31.12.
puutarhakokoelman luettelointi ja järjestäminen
- Kytölä, Raimo, tutkimusavustaja 1.11. - 31.12.
hyönteisnäytteiden preparointi ja hyönteiskokoelmien kunnostus
- Oksanen, Sari, museoavustaja 1.12. - 31.12.
hyönteisnäytteiden preparointi
- Suomi, Tiina, tutkimussihteeri 1.12. - 31.12.
Keski-Suomen uhanalaisten putkilokasvien kasvupaikkojen jatkoselvitys
- Keski-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskuksen varoin
- Kivelä, Reija, 1.1. - 29.3.
Keski-Suomen läänin perinneympäristöjen täydennysinventointi ja loppuraportin kirjoittaminen
- Valtionhallinnon (museologian) harjoittelija
- Hoikka, Jaarli, 1.7. - 31.8.
aineiston kerääminen Keski-Suomen viljelyn historiasta kertovaan "Alkuviljaa" -näyttelyyn

Työministeriön työkokeilu

Laakkonen, Hannu, 1.1.- 6.3.
lintujen konservointi

Työvoimatoimiston työharjoittelija

Koskinen, Patrik, 1.1. - 16.5.
eliönäytteiden preparointi ja kokoelmien kunnostus

Museon varoin

Lappalainen, Tiina, tutkimusassistentti, 16.9 - 31.12.
kasvinäytteiden määrittäminen

Museon viikonloppupäivystyksissä avustivat Jami Saarnivaara ja Minna Uusiniitty.

KULTTUURIHISTORIALLINEN OSASTO

KOKOELMAT

Kokoelmat karttuivat vuoden aikana 75 päänumerolla. Vuodesta 1993 vuoden 1998 loppuun kartunta on ollut 543 päänumeroa. Museon diariossa oli vuoden 1998 lopussa yhteensä 2523 päänumeroa. Pääpaino keräystoiminnassa oli korkeakouluaikeisen materiaalin kokoamisessa sekä yliopiston tämän päivän dokumentoinnissa. Kuva-arkistoa kartutettiin erityisesti tallentamalla yliopiston laitosten nykypäivän toimintaa sekä Aallon kampuksen rakennusvaiheisiin ja opiskelijaelämäään liittyvää kuva-aineistoa. Aineistoa kopioitiin mm. tutkijoiden, opiskelijoiden ja tiedotusvälineiden käyttöön. Vuonna 1998 ulkopuolisille toimitettiin n. 45 kuvatilausta.

Vuoden 1998 aikana dokumentoitiin ja luetteloiitiin mm. JKK:sta valmistuneen kuvataiteilijan Tapani Lemminkäisen opiskeluaikaista aineistoa, seminaarin lehtori Jaakko Länkelän jäämistöä sekä noin 700 kpl yliopiston 1970-80 lukujen tapahtumiin liittyvää valokuva-aineistoa. Kevään aikana museolle kokoontui yliopiston eläkeläisiä ja vanhemmista työntekijöistä koostunut tunnustuspiiri, joka tunnisti useita satoja valokuvia.

Yliopiston taidekokoelmat karttuivat vuoden 1998 aikana 28 uudella teoksella. Vuoden lopussa yliopiston museo huolehti 628 teoksesta. Uusia taidehankintoja tehtiin rehtorin myöntämällä määrärahalla lähinnä uusiin ja peruskorjattuihin tiloihin (liikunta, H-rakennus, soveltavan kemian laitos). Pääasiallisesti hankittiin keskisuomalaisten graafikoiden töitä.

KONSERVOINTI

Kertomusvuonna museolla ei ollut varoja kokoelmien konservointiin.

NÄYTTELYT

Vaihtuvat näyttelyt:

Fortunatikkakolokoloshakki - Juho Jussila - leikkikalutehtailija koulukaupungissa
Jyväskylän seminaarin harjoituskoulun opettajan Juho Jussilan (1874-1947)
elämäntyöstä kertova näyttely

Opintomatkaltaan Saksasta v. 1908 Jussila oli saanut merkittävässä määrin vaikutteita kehittävien lelujen ja pelien suunnittelua varten. Hän perusti palattuaan leikkikalutehtaan kotitaloonsa Kramsunkadulle. Näyttelyyn on koottu leluja ja pelejä tehtaan eri aikakausilta nykypäivään saakka. Nykyisiä leluja voi kokeilla näyttelyn leikkihuoneessa. Näyttely on saanut suuren suosion, ja sen käsikirjoituksesta ryhdyttiin kokoamaan julkaisua toimintavuoden aikana. Julkaisua varten koottiin haastatteluaineistoa Jussilan tehtaan entisiltä työntekijöiltä (mm. naulapojilta) ja Jussilan oppilailta.

Kiertonäyttelyt:

Pesäpallo-näyttely

Vuonna 1997 museologian opiskelijoiden ja FM Erkki Laitisen kokoama pesäpallon syntyhistoriaa ja kehitystä tähän päivään saakka esittelevä näyttely **Kunnian kentät** oli avoinna Juuret-seminaarissa 31.7.-2.8.1998. Näyttelyn verkkoversio on esillä osoitteessa <http://www.jyu.fi/tdk/museo/kunnia.htm>.

Kuviokelluntaa ja Lauantain toivottuja, Elämää Aallon kampuksella -näyttelyn

avajaiset olivat 9.9.1998 yliopiston päärakennuksen aulassa. Näyttely oli siellä avoinna 16.10.1998 saakka. Ylistönrinteen kirjaston aulassa se oli avoinna ajan 20.10.-15.11 ja Mattilanniemen A-rakennuksen aulassa 17.11. alkaen 5.1.1999 saakka. Sieltä näyttely jatkaa kirjaston Ex Libris -näyttelytilan ja uimahallin aulan kautta liikuntatieteiden laitosrakennukseen.

Näyttely liittyi Alvar Aallon juhluvuoden tapahtumiin. Avajaiset olivat osa Päivä Aallon kampuksella -tapahtumaa. Päivä järjestettiin yhteistyössä Aallon juhluvuoden työryhmän kanssa. Päivän tarkoituksena oli esitellä kampuksen vaihteita ja arkkitehtuuria yliopiston omalle väelle sekä kaupunkilaisille.

Pinacotheca

Pinacothecan näyttelytilassa järjestettyjen näyttelyiden kokoamiseen osallistuivat museologian opiskelijat. Näyttelytarjonta oli monipuolista, ja näyttelyissä esiteltiin mm. maalauksia, grafiikkaa ja valokuvia. Mieleenpainuvin näyttely oli näkövammaisten koulun kokoama näkövammaisille sekä vaikeasti sairaille nuorille kohdistetun taidekasvatusprojektin töistä rakennettu tilateos "Matkalla tilassa".

- 14.1.-20.2. TARJA LANU
"Virtasin", näyttely vaeltamisesta. Grafiikkaa, video.
- 26.2.-3.4. MARKKU-JUSSI KOMULAINEN
maalauksia
- 16.4.-23.5. "Matkalla tilassa"
Sokeiden nuorten työstämä tilateos, jossa pelkistyi
elollisen luonnon elementtien ykseys.
- 5.6.-11.8. LAINASSA
Jyväskylän taiteilijaseuran taidelainaamon toimintaa
esittelevä näyttely
- 19.8.-18.9. ULLA LAUTAMAJA
"Aika ja Lahtis-laiva", kuvia
- 25.9.-29.11. "Lumo", NANNA HÄNNISEN valokuvia
Kansainvälisen valokuvataiteen triennaali
- 1.12.98-8.1.99 PIRJO HUTTUNEN, maalauksia

Muut

Tahko Pihkalan työhuone ja liikunnanopettajakoulutuksen vaiheita esittelevä vitriini

Liikunta-rakennuksen peruskorjauksen yhteydessä rakennukseen sijoitetut Pihkalan työhuoneen esineet saivat uudet ja paremmat tilat liikunnan toisesta kerroksesta. Pihkalan työhuoneen viereen koottiin liikunnanopettajakoulutuksen vaiheita esittelevä vitriini.

KOULUTUS

Marjatta Huuskonen on osallistunut yliopiston taloushallinnon Valki-koulutukseen, museologian perusopintoihin sekä ATK-keskuksen WP 6.1. jatkokurssille. Pirjo Vuorinen osallistui ATK-keskuksen Power Point -kurssille.

TOIMIKUNNAT JA TYÖRYHMÄT

Pirjo Vuorinen toimi Jyväskylän yliopiston kulttuuritoimikunnan sihteerinä, Jyväskylän yliopiston senioriyhdistys JYKYSin johtokunnan jäsenenä, yliopistopäivien järjestelytoimikunnan jäsenenä sekä Alvar Aallon juhluvuoden toimintaa Jyväskylän yliopistossa suunnittelevan työryhmän jäsenenä, Vanhan kirjallisuuden ystävät ry:n hallituksen jäsenenä sekä museon kulttuurihistoriallisen osaston edustajana Jyväskylän yliopistoalueen rakennussuojelun yhteistyöryhmässä.

TOIMITILAT JA KALUSTEET

Museon käytössä oli vuoden aikana S-rakennuksessa perusnäyttelytila sekä työ- ja arkistotilaa yhteensä 270 m², sekä toimistotilana entinen vahtimestarin asunto, 63,4 m², jonka työpisteistä yhteen Tapani Kahila rakensi paljeovella varustetut seinäkkeet. Säilytystiloja on päärakennuksessa, Musica-rakennuksessa (Tahko Pihkalan kokoelma), Fredalla sekä Sammonkadulla. Lisäksi museo huolehtii Seminaarinmäen etelärinteessä sijaitsevasta vanhasta riihestä.

Vuoden aikana museolle hankittiin uusia atk-laitteita, mm. uusi pentium-tietokone, väritulostin ja Page Maker -ohjelma sekä digitaalinen kamera. Kiertonäyttelytoimintaa varten hankittiin kolme lasivitriiniä ja näyttelykehikot. Ulkomainontaa varten hankittiin kaksi mainostelinettä.

Uusien atk-laitteiden hankinta helpottaa huomattavasti mm. luettelointityötä ja kuva-arkiston käyttöä sekä julkaisujen toimittamista.

TIEDOTUS

Museon toiminnasta tiedotettiin lehdistössä ja radioissa sekä jakamalla omia mainoksia. Sanomalehti Keskisuomalaisen Menoksi-palstalle tiedotettiin museon tapahtumista. Erityisesti on mainittava Keski-Suomen matkailijayhdistyksen ikkunassa esillä oleva Juho Jussilaan liittyvä aineisto sekä näyttelyiden mainokset. Marjatta Huuskonen laati kevättalvella markkinointikirjeen kaupungin koulutoimelle. Kampanjan tuloksena museolla vieraili runsaasti koululaisryhmiä tutustumassa mm. Jussila-näyttelyyn ja koululaitoksen historiaan. Kesällä kokeiltiin Jyväskylä TV:ssä museon mainoskampanjaa yhdessä luonnontieteellisen osaston kanssa.

Juho Jussilaan ja hänen tehtaaseensa liittyvästä muistitiedon keräyksestä tiedotettiin sanomalehti Keskisuomalaisessa, Keski-Suomen viikkolehdessä ja Kansan Uutisissa.

Lisäksi TV2:n Hakupalat -ohjelma teki marraskuussa aiheesta ohjelman, joka tulee ulos tammikuussa -99.

Yliopiston tiedotuslehti Tiedonjyvän alumninumerossa oli Pirjo Vuorisen artikkeli Kuviokelluntaa ja Lauantain toivottuja -näyttelystä sekä senioriryhmien vierailusta yliopistolla touko-kesäkuussa 1998.

Marja-Liisa Hänninen toimitti Jyväskylän museoiden kevätkauden 1998 yhteisen esitteen. Esitteessä ovat mukana myös Galleria Harmonia ja yliopiston galleria Pinacotheca.

ATK

Yhdessä yliopiston ATK-keskuksen kanssa jatkettiin projektia, jonka tuloksena on kehitetty ohjelma esine-, valokuva-, arkisto- ja taideteostietojen ylläpitämiseksi atk:lla. Rekisterejä on markkinoitu yliopiston ulkopuolelle.

Multimediaohjelma "*Kampus keskellä Suomea*" julkistettiin Päivä Aallon kampuksella -tapahtuman yhteydessä. Multimedia on kiertänyt Aalto-näyttelyn mukana eri puolilla kampusta ja sen käytöstä on saatu positiivista palautetta.

MUU TOIMINTA

Museon kulttuurihistoriallinen osasto järjesti yhdessä kulttuuritoimikunnan kanssa kulttuurimatkan Helsinkiin. Matkalla tutustuttiin Helsingin näyttelyihin ja vierailtiin oopperassa ja teatterissa.

Seminaarinmäen joulutori järjestettiin viikolla 49 yhdessä yliopiston tiedotuksen kanssa. Päärakennuksen aulassa myytiin yliopistoon ja sen vaiheisiin liittyviä tuotteita kuten tekstiilejä, mukeja, kirjallisuutta, CD-levyjä, kasetteja, kortteja ja Jussilan puuleluja. Oppio-omenapuita ja kukansiemeniä oli myös myynnissä. Myyntitori herätti ilahduttavasti huomiota, ja Radio Keski-Suomi haastatteli Pirjo Vuorista ja Eila Parkkaria ohjelmaansa. Myyntitulo oli kohtuullisen hyvä.

Museolta lainattiin aineistoa yliopiston alueella (mm. yliopiston kirjastolla ja Pinacothecassa) olleisiin opiskelijoiden valmistamiin näyttelyihin. Koska museon amanuenssi hoitaa myös yliopiston kulttuurisihteerin tehtäviä, museolta välitettiin sinfoniaorkesterin kausikortteja, lippuja kulttuuritoimikunnan teatteri- ja oopperamatkoille sekä otettiin vastaan ilmoittautumisia

kulttuuritoimikunnan kursseille (mm. puutyö-, entisöinti-, silkinvärjäys-, paperinvalmistus- ja kranssikurssit).

LUONNONTIETEELLINEN OSASTO

NÄYTTELYT

Museon luonnontieteellinen osasto C-rakennuksessa oli avoinna tiistaista sunnuntaihin klo 12 - 15, ryhmille sopimuksesta myös muina aikoina. Osaston kokoelmiin ja näyttelyihin tutustui 5671 kävijää Näistä 19 % oli koululais- ja päiväkotiryhmiä. Kävijämäärien kuukausivaihtelu liitteessä 1.

Perusnäyttely

Esillä oli nisäkkäitä, lintuja, kaloja, hyönteisiä, sieniä ja geologiaa. Systemaattisen hyönteisvitriinin tekoa jatkettiin. Vitriineihin lisättiin tai vaihdettiin kahdeksan lintua, kaksi nisäkästä ja hauen pää sekä laitettiin näyttelytilan kattoon yksi lentävä lintu.

Vaihtuvat näyttelyt:

Laestadiuksesta Linkolaan - 1.3.

Jyväskylän yliopiston museon historiallisesti arvokkaista luonnontieteellisistä kokoelmista ja niiden kerääjistä kertova näyttely

Vuoden lintupiirtäjä 1997

Birdlife Suomen ja Instrumentariumin järjestämän lintupiirustuskilpailun satoa

Keski-Suomen perinnemaisemat 17.4. -

Näyttely kertoo ihmisten ja eläinten muovaamasta maaseudun luonnosta ja sen arvokkaista elinympäristöistä Keski-Suomessa

Sieninäyttely 3 - 4.9.

Tuoreitten sienten näyttely, esillä 146 lajia. Näyttelyssä kävi 598 henkeä.

KARTUNTA

Lintunäytteitä vastaanotettiin 82 ja nisäkäsnaytteitä 1. Osa näistä ja vanhemmista näytteistä konservoitiin. Hyönteisiä vastaanotettiin 7718 näytettä. Suurimmat hyönteislahjoitukset olivat: vanhojen metsien hyönteiskartoitus 4839 (pääasiassa kovakuoriaisia) ja Kari Kulmala 1792 (perhosia). Eine Koljonen lahjoitti putkilokasveja 1654 ja Veli Saari sammalia 712. Näytteiden kokonaiskartunta liitteessä 2.

ASIAANTUNTIJATEHTÄVÄT

Veli Saari toimi WWF:n sammalryöryhmän ja sienifoorumiryöryhmän jäsenenä ja Luomus - lehden (luonnontieteellisten museoiden tiedotuslehti) yhdyshenkilönä. Selvitettiin poliisille kahden joutsenen kuolinsyyt. Määritettiin yhdeksän museolle toimitettua näytettä (mm. jalokuoriaisen syövä porras, sian sorkkaluut, nuijakuukunen, valepeltoetana). Vastattiin puhelimesta yleisökyselyihin (mm. onko käärmeellä selkärankaa, kuinka kettu täytetään).

MEDIA

23.4. Helsingin Sanomat: "Perinnemaisemat hupenevat mutta hoito elpyy"
 14.5. Keskisuomalainen: "WWF palkitsi Keski-Suomen uhanalaisten kasvien tutkijat"
 WWF-uutiset, kesä 1998: "Kukanpäivänä muistettiin kasvitutkimuksessa ansioituneita"
 Museon mainos Jyväskylän paikallistelevisiossa viikoilla 27 ja 28.
 26.9. Keskisuomalainen: "Kampuksella kasvitkin jakavat sivistystä"

TAPAHTUMAT

Museon tiloissa kokoontui Sieniseuran hallitus kaksi kertaa (8 ja 5 henkeä), Puutarhaseuran johtokunta kerran (8 henkeä), sekä järjestettiin seitsemän kertaa Jyväskylän Seudun Luonnonsuojeluyhdistyksen kasviharrastusilta (4 - 8 henkeä).
 23.5. "Yläkaupungin yö":n aikana museo oli auki klo 18 - 24. Illan aikana museossa kävi 418 henkeä. Kävijöille järjestettiin tietokilpailu, johon osallistui 48 henkeä.
 13.5. Flooran päivänä WWF:n kasvityöryhmä myönsi kunniakirjat Suomen uhanalaisten kasvien hyväksi tehdystä työstä Mikko ja Terttu Raatikaiselle sekä museon luonnontieteelliselle osastolle.
 Sienifoorumi Jyvästatissa Veli Saari esitteli 5.9. vuoden sienien suppilovahveron ja 6.9. jyvätatin.

KOULUTUS

23.1. Hillevi Kotiranta ja Kirsi Hänninen tutustuivat Jämsän maatalous- ja puutarhaoppilaitokseen

19.2. koko henkilökunta web-kurssilla ATK-keskuksessa

2.3. koko henkilökunnan tutustumismatka Kuopion museoihin

16 - 17.3. Hillevi Kotiranta WP Windows 6.1 peruskurssilla ATK-keskuksessa

TUTKIMUS

Vanhojen metsien uhanalaisten hyönteisten kartoitus jatkui Petri Ahlrothin johdolla. Ohessa selvitetään myös lahopuiden ja kääpien runsauden vaikutusta uhanalaisten hyönteisten esiintymiseen.

VIERAILUT

15.5. Rehtori Aino Sallinen tutustui museoon.

MUU TOIMINTA

Järjestettiin työtilat vanhojen metsien uhanalaisten hyönteisten kymmenen hengen tutkimusryhmälle.

Lähetettiin Keski-Suomen lintutieteellisen yhdistyksen ja Suomenselän lintutieteellisen yhdistyksen alueilta toimitetuista linnuista tiedot ko. yhdistyksille. Autettiin Olli Sihvolaa Cygnaeus-lukiosta lajintuntemustentin järjestämisessä (linnut ja nisäkkäät) 23.9.

Professori Ian MacDonald Kanadasta tutki helmi - maaliskuussa kasveja, erityisesti saroja.

Museon kokoelmista lainattiin kymmenen lintua Auvo Hamarukselle "Bongaus, komppaus ja stajaus"-kurssille, opetuskäpäkokoelma Luonto-Liiton koulutustilaisuuteen, Jukka Suhoselle bio- ja ympäristötieteen laitoksen kurssille 51 linnunnahkaa ja 25 pikkunisäkkään kalloa, Jari Jokelalle Lammin biologiselle asemalle lajintuntemuskurssille 197 hyönteistä sekä Jyväskylän pääpostiin huuhkaja, lapinpöllö ja tunturipöllö pöllöpostimerkkien julkaisupäiväksi 4.9.

JULKAISUT JA ARTIKKELIT

Kotiranta Hillevi 1998: Siemenluettelo 1998. Jyväskylän yliopisto, kasvitieteellinen puutarha.

KASVITIETEELLINEN PUUTARHA

PUUTARHAN RAKENTAMINEN

Mattilanniemi

Kuluneena vuonna Mattilanniemen pohjoisosa on kokenut suuria muutoksia. Rantaväylän ja Jyväsjärven välinen kapea maakaistale sekä 1,6 hehtaarin suuruinen järven täyttöalue tulevat olemaan 1999-2000 valmistuvien Nokian toimitalojen ja yliopiston laajennusosan Human Technologies Centerin rakennusten sijoituspaikkana.

Täydennysrakentamisen myötä pohjoisosan puistosuunnitelmat muuttuivat täysin. Rakennusten tieltä poistettiin kompostialue, rantapajukko ja P-alueen viherkaistojen noin 200 metsävaahteraa.

Istutukset

Mattilanniemen eteläosaan tehtiin täydennys- ja paikkausistutuksia: meluvallille istutettiin metsävaahtereita, B-rakennuksen pohjoispuolelle ukonputkea ja amerikanjalkalehteä sekä eteläkärkeen yksi metsälehmus.

Ylistönrinne

Uudet istutukset

Talven 1997-98 aikana Jyväskylän kaupunki teki Survontien reunassa kaapelitöitä. Istutuksille aiheuttamansa vahingot kaupunki korjasi istuttamalla tilalle vastaavat puut ja pensaat: neljä loimaankoivua (*Betula pendula* 'Crispa') ja 74 sinikuusamaa (*Lonicera caerulea*). Kaupungin maanrakennusyksikkö hankki taimet keskisuomalaiselta taimistolta.

Ylistönrinteän vihersuunnitelman mukaisia istutuksia täydennettiin istuttamalla Survontien puolelle yksi pylväshaapa ja 9 lajia matalakasvuisia pajuja, yhteensä 48 pensasta. Kemian laitoksen ja kohtiohallin väliselle alueelle istutettiin neljä oratuomea (*Prunus spinosa*) ja viisi tylppäliuskaorapihlajaa (*Crataegus monogyna*) ja viisi lajia ruohovartisia kasveja, yhteensä 207 tainta. Taimet siirrettiin kasvatusosastolta Villa Ranan puutarhasta; uusia taimia ei ostettu. Kasvit istutti Keski-Suomen Puutarha-Apu Oy.

Bio- ja ympäristötieteiden laitos

Fysiikan laitoksen ja koe-eläinlaitoksen väliseen metsikköön rakenteilla oleva bio- ja ympäristötieteiden laitos, Ambiotica, valmistuu maaliskuussa 1999. Viheralueiden paikat ja muodot on määrätty rakennuspiirustuksessa, mutta varsinainen vihersuunnitelma tehdään Valtion kiinteistölaitoksen toimesta 1999 kevättalven aikana.

Seminaarinmäki

Autoton kampus

Uudet liikennejärjestelyt ovat huomattavasti vähentäneet Seminaarinmäen autoliikennettä. Autot eivät kuitenkaan kokonaan poistuneet kampukselta ja pysäköiminen viheralueille aiheuttaa ulkoalueiden hoitajille tavallista enemmän kunnostustöitä. Pyöräilijät ovat hyvin oppineet käyttämään uutta kevytväylää.

Uuden väylästäön reuna-alueiden istutuksia täydennettiin istuttamalla seuraavat kasvit:

3 metsävaahteraa (*Acer platanoides*), 10 isotuomipihlajaa (*Amelanchier spicata*), 5 rusotuomipihlajaa (*Amelanchier lamarckii*) ja 5 imukärhivilliiniä (*Parthenocissus quinquefolia*), 4 marjaomenapuuta (*Malus baccata*) ja siperianomenapuu–Oppio (*Malus prunifolia* 'Oppio'). Taimet istutti Keski-Suomen Puutarha-Apu.

Villa Ranan puutarha

Alvarinaukion muurin kunnostuksen vaatima työskentelytila aiheutti muutoksia alapuolisessa kasvustossa: kaksi vaahteraa kaadettiin, tuomien oksia poistettiin ja orapihlajat, kurturuusut ja köynnökset leikattiin matalaksi.

PUUTARHAN HOITO

Yliopiston viheralueiden hoito on järjestetty Valtion kiinteistölaitoksen ja hoitoyhtiön välisellä sopimuksella. Toimintakertomusvuonna Mattilanniemen hoito kuului RTK-Palvelu Oy:lle; Ylistönrinteen ja Seminaarinmäen hoitotyöt teki Engel Oy.

Valtion kiinteistölaitoksen ja Engel Oy:n välinen hoitosopimus päättyi 30.4.98 Seminaarinmäellä. Kiinteistöjen hoitotyöt kilpailutettiin uudelleen. Engel Oy voitti tarjouskilpailun ja jatkaa Seminaarinmäellä myös ulkoalueiden hoitoa.

Viheralueiden hoitosopimukseen kuuluu kevät- ja syyssiivous, ruohonleikkuu, istutusalueiden puhtaanapito, lannoitus, pienet hoitoleikkaukset ja alueiden yleinen siisteys.

Kasvitieteellisen puutarhan suunnittelija vastaa puutarhan kasvikoelmista ja toimii viheralueiden hoidon asiantuntijana ja opastaa ulkoalueiden työntekijät hoidon erityiskohtiin.

Määrärahojen ja hoitoon käytetyn ajan supistuksista johtuva hoidon puute on alkanut näkyä jo kaikilla yliopiston viheralueilla. Hoidon tasoon on kiinnitetty huomiota sekä yliopiston että ulkopuoliselta taholta. Nykyinen kilpailuttamisjärjestelmä on johtanut hoitoyhtiöitä vähentämään kiinteistöhoitajia ja varsinkin puutarha-alan koulutuksen omaavia henkilöitä on vähän: RTK:lla ei ainuttakaan ja Engelillä vain yksi osa-aikainen puutarhuri.

Ylistörrinne

Fysiikan laitoksen viheralueet

Yliopiston laajennusrakentamisen vuoksi jokseenkin kaikki fysiikan laitoksen ympäristön istutukset jäivät rakentamisen alle, joten erityisiä hoitotoimia ei ollut. Tarvittaessa on leikattu Jyväsjärven puoleiset nurmikot.

Kemian laitoksen viheralueet

Kohtiohallin ja kemian laitoksen väliselle alueelle istutettujen ruohovartisten kasvien kasvupaikoilta kitkettiin rikkaruohot kerran kesässä. Luontaisesti vihertyneet alueet hoidettiin niityn tai kedon tavoin niittämällä ne loppukesällä.

Mattilanniemi

Myyrätuhot

Talvella 1997-98 oli runsaasti myyriä. Yliopiston viheralueista Mattilanniemen meluvallin pensaat kärsivät suurimmat tuhot: myyrille maistuivat parhaiten taikinamarjat, sinikuusamat ja pensasvaahterat. Kesän alussa leikattiin pois kuivuneet oksat, joiden tilalle kasvoi kesän aikana uudet versot. Hoitoleikkauksen tekivät Puutarha-Apu Oy:n puutarhurit.

Istutusten ja nurmikoiden hoito

Sateisen kesän ansiosta nurmikot kasvoivat rehevästi ja kosteimpina aikoina leikkauksia tarvittiin vähintään kerran viikossa. Pensas- ja perenna-alueilta poistettiin rikkaruohot vasta syyskuussa.

Seminaarinmäki

Pensaiden nuorennusleikkaukset

Seminaarinpuiston pensaat ovat melko ikääntyneitä ja säilyttääkseen elinvoimansa osa kaipaa nuorennusleikkauksia. Kuluneen vuoden keväällä tehtiin tavanomainen siistimisleikkaus ja kartoitettiin tulevaa leikkaustarvetta.

Vanhat puut

Seminaarinpuiston vanhojen, 20 silmämääräisesti huonokuntoiseksi katsotun puun kunto kartoitettiin Resistograph-menetelmällä, joka perustuu puuaineksen vastuksen mittaamiseen. Lahonetsintälaitteen puuhun tunkeutuva sondi lähettää tulostimen paperille käyrän, joka näyttää puun lahon ja terveen osan. Tutkimuksen teki vantaalainen Bäckström Oy. Sen mukaan lahoksi todettiin yksi vaahtera, yksi pihta ja kolme koivua; tarkkailua vaatii kymmenen puuta.

Poistot ja harvennukset

Seminaarinmäen pohjoisosa on vesakoitumisen myötä menettämässä harjumaiseman luonteensa. Syksyllä maisemaa avarrettiin vähentämällä lehtipuuvesakkoa.

Linnunpöntöt

Seminaarinpuiston huonokuntoiset linnunpöntöt poistettiin ja hankittiin 15 uutta pönttöä. Ne asetti paikoilleen Suomen Bird Lifen paikallinen edustaja huhtikuussa. Seminaarinmäellä on nyt 50 uutta pönttöä.

ELÄVIEN KASVIEN KOKOELMAT

Puutarhan kokoelmien kasvit saadaan keräämällä itse, ostamalla, siemenvaihdon välityksellä ja lahjoituksina.

Puutarhassa oli vuoden lopussa **530** rekisteröityä puuvartista ja monivuotista ruohovartista taksonia. Puutarhassa kasvaa **1321** numeroitua kasvikantaa. Rekisteröityjä kasveja on yhteensä **13 400** yksilöä.

Kasvirekisteri

Puutarhan tietojärjestelmän (PUTTI) tietokantoihin kerätään taksonitiedot (nimi- ja levinneisyys- ym. taksonitiedot) ja kasvatustiedot (mm. hankintatiedot, toimenpiteet ja sijoituspaikka puutarhassa). Rekisteri karttui 7 hankintanumerolla.

Nimikyltit

Puutarhan kasveihin asetetaan nimikyltit, joissa on ko. kasvin tieteellinen ja suomalainen nimi sekä lajin luontainen levinneisyys. Kuluneena vuonna sijoitettiin

paikoilleen 40 uutta kylttiä ja uusittiin 20 hävinnyttä tai rikkoutunutta kylttiä. Kasvikarttoihin merkittiin 1998 istutetut ja poistetut kasvit.

Kasvien hankinta 1998

Toimintakertomusvuonna kokoelmien taksonimäärä ei lisääntynyt vaan puutarhaan istutettiin samoja lajeja kuin siellä jo kasvoi. Osastoille istutettiin 20 puuta, 165 pensasta ja 200 perennaa. Suurin osa taimista siirrettiin omalta kasvatusosastolta; kaupungin korvaamat taimet tulivat kaupalliselta taimistolta. Jämsän puutarhaoppilaitos kasvatti 500 ketokukan tainta luonnontieteellisen osaston vähittäismyyntiä varten.

Suunnittelija valvoi, että kasvit istutettiin oikealle paikalle ja merkitsi sijoituspaikat karttaan sekä hankinta- ym. tiedot puutarhan tietorekisteriin.

KASVI- JA SIEMENHERBAARIOT

Puutarhakasvikokoelmat

Puutarhakasvit lisääntyivät 941 näytteellä, kun 1996 kerätyt kasvit saatiin paperille ja laputettua. Kuivanäytteitä on nyt 1993 kpl (liite 2). Puutarhakasvinäytteet on saatu lahjoituksina ja kerätty yliopiston viheralueilta, kaupungin taimistosta ja puistoista.

Siementen keruu

Kesällä ja syksyllä kerättiin puutarha- ja luonnonkasvien siemeniä yliopiston kasvitieteellisen puutarhan alueelta ja Jyväskylän luonnonympäristöstä. Siemenet puhdistettiin ja pussitettiin talven aikana ja jokaisesta kerätystä lajista otettiin näyte kokoelmiin. Siemeniä kerättiin myös vaihtoa ja myyntiä varten.

Siemenvaihto

Siemenvaihtoluettelo saatiin 3 suomalaisesta ja 10 ulkomaisesta kasvitieteellisestä puutarhasta. Siemeniä tilattiin kokoelmiin 131 annosta. Siemennäytteitä on yhteensä 3028 kpl, (liite 2).

Kuluneena vuonna kasvitieteellinen puutarha laati ensimmäisen oman siemenluettelonsa. Se lähetettiin 5 kotimaisille vaihtokumppanille, 5 puutarhan ammattilaiselle, 30 harrastajalle ja sitä oli vapaasti saatavilla luonnontieteellisellä osastolla. Vaihtokumppaneille lähetetty luettelo sisälsi 42 taksonin siemeniä, yhteensä 58 numeroa; myyntiluettelossa oli 30 taksonia, yhteensä 44 numeroa.

TUTKIMUS

Tutkimusyhteistyö

Kasvitieteellinen puutarha on mukana Suomen Akatemian **SILMU**- projektissa, joka on Ilmatieteen laitoksen, Suomen kasvitieteellisten puutarhojen ja muiden tutkimuslaitosten yhteinen fenologiatutkimus, jossa seurataan ilmaston vaikutusta kasvien kasvuun. Vuonna 1993 koekentälle istutettujen tutkimuskasvien seuranta jatkettiin. Tutkimuskasveina ovat kotipihlaja (*Sorbus aucuparia*, 5 provenienssia, yht. 30 kpl), tornionlaaksonruusu (*Rosa majalis* 'Tornedal' 6 kpl) ja pensashanhikki (*Potentilla Fruticosa*-hybr. 'Tervola' 6 kpl).

Tutkimuksen tukitoiminnot

Opinnäytetyöt

Taidehistorian laitoksen opiskelija Anna Karjula sai valmiiksi pro gradu-työnsä, jonka nimi on Jyväskylän seminaarin puutarha ja Seminaarinpuisto vuosina 1863-1934.

RAKENNUSSUOJELUASIOIDEN YHTEYSRYHMÄ

Jyväskylän yliopiston rakennukset on suojeltu ympäristöministeriön päätöksellä. Asetuksen mukaisen suojelun valvonta kuuluu Museovirastolle ja Valtion kiinteistölaitokselle. Museovirasto on delegoinut toimivaltansa Keski-Suomen museolle ja Alvar Aalto -museolle. Museot perustivat 1996 rakennussuojeluasioiden yhteistyöryhmän, jossa Jyväskylän yliopiston museo on mukana asiantuntijana. Ryhmässä olivat 1998 mukana yliopiston museosta Pirjo Vuorinen, Janne Vilkuna ja Hillevi Kotiranta. Kuluneen vuoden aikana ryhmä kokoontui kaksi kertaa.

MAKSULLINEN PALVELUTOIMINTA

Taimien myynti

Kasvitieteellisen puutarhan tunnuksiksi valittua siperianomenapuuta (*Malus prunifolia* 'Oppio') hankittiin 20 kpl myyntiä varten. Kuluneena vuonna omenapuita myytiin 27 kpl, joista 7 oli Oppio-optiota.

Kukan päivästä alkaen puutarhalta oli saatavana myös ketokasvien taimia. Puutarhan toimittamista siemenistä yhteistyökumppanina toiminut Jämsän puutarhaoppilaitos kasvatti 500 tainta oppilastyönään. Lajit olivat keto-orvokki (*Viola tricolor*), mäkitervakko (*Lychnis viscaria*), kurjenkello (*Campanula persicifolia*) ja nurmikaunokki (*Centaurea phrygia*).

Ketokasvit

Keto- ja puutarhakasvien siemeniä myytiin 155 annosta ja ketokasvien taimia 250 kpl.

Kesällä ja syksyllä 1998 kerättiin siemenaineisto vuoden 1999 myyntiä varten. Tulevaa myyntikautta varten siemenet puhdistettiin ja pussitettiin.

Taimien kasvatuskokeilu

Myyntiin tulevat ketokasvien taimet on kasvattanut kahtena vuonna Jämsän puutarhaoppilaitos. Toimikertomusvuonna puutarha päätti kokeilla vuoden 1999 kevääksi myyntiin tarkoitettujen taimien kasvatusta. Lajeiksi valittiin keltasauramo, kissankello, pikkutervakko, mäkitervakko, mustakonnanmarja ja punakonnanmarja. Avomaalla taimikasvatuksessa oli suuria vaikeuksia sateisen kesän takia. Parhaiten onnistui keltasauramo.

TAPAHTUMAT

Flooran eli Kukan päivä 13.5

Yliopiston perinteisen Kukan päivän teemana oli kaupunkiluonto. Päivän pääjuhlassa kuultiin luentosarja Monimuotoinen kaupunkiluonto, jossa kerrottiin kaupunkiluonnosta kaavoittajan, vihersuunnittelijan, toimittajan ja kahden biologin näkökulmasta. Juhlaa vietettiin Paulaharju-salissa ja Lyhdyssä, jotka oli koristeltu koivunoksilla ja kevään kukkasilla. Päivän lopuksi tehtiin luontoretki Tourujoen lehtoon.

Rehtori Aino Salliselle vietiin Kukan päivän tervehdyksenä kevään ensimmäiset kukat ja vihreät oksat.

OPASTUS JA NEUVONTA

Opastettuja kierroksia yliopiston viheralueisiin järjestettiin kaksi kertaa.

Puutarhan lajiluetteloita ja kasvikarttoja annettiin, herbaarionäytteitä sekä dia- ja valokuvia lainattiin opiskelijoille ja tutkijoille.

Puutarhakasvien lajintuntemusta opiskeli usea opiskelija puutarhassa kasvavista kasveista ja herbaarionäytteistä.

Puutarhaneuvontaa annettiin puhelimesta ja postitse.

Käsikirjastoa käytti kirjallisuustietojen hakemisessa usea opiskelija ja puutarha- ja luontoharrastaja.

KIRJASTO

Luonnontieteellisen osaston käsikirjastoon ostettiin 24 kirjaa, joista 11 kasvitieteellisen puutarhan käyttöön. Vuonna 1998 tuli tilattuna 1 ulkomainen ja 3 kotimaista puutarha-alan kausijulkaisua. (Puutarha & Kauppa, Kotipuutarha, Viherympäristö, Garten Praxis)

RAHOITUS

Puutarhan rakentamis- ja hoitorahat ohjautuvat Valtion kiinteistölaitoksen kautta. Maankäyttösuunnitelmaan pohjautuvat Seminaarinmäen laattaväylästäön ympäristön uusien viheralueiden istutukset olivat Aallon juhlavuoteen liittyviä urakoita. Yliopiston viheralueiden päivittäinen ja vuotuinen hoito kuuluu Valtion kiinteistö-
laitoksen ja kiinteistöhoitoyhtiöiden hoitosopimukseen. Hoitosopimukset kilpailutetaan kolmen vuoden välein. Puutarhan erityistyöt tilattiin paikalliselta viherrakennusfirmalta.
Suunnittelijan palkka maksettiin museon määrärahoista.

LIITE 1
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON MUSEO
KULTTUURIHISTORIALLINEN OSASTO

KÄVIJÄMÄÄRÄT 1998

	yksityiset	koululaiset	päiväkoti-ryhmät	muut ryhmät	yhteensä
tammikuu	171			73	244
helmikuu	186			10	196
maaliskuu	228				228
huhtikuu	270	242	50	8	570
toukokuu	1332	214	12	37	1595
kesäkuu	333			46	379
heinäkuu	492			4	496
elokuu	501	31			532
syyskuu	321			16	337
lokakuu	309		24		333
marraskuu	474	35			509
joulukuu	268	30			298
yhteensä	4885	552	86	194	5717

Kiertonäyttelyiden ja laitosten vitriinien kävijämäärä yhteensä noin 25 000

Pinacotheca

Tahko Pihkalan ja liikunnanopettajakoulutuksen vitriinit

Kuviokelluntaa ja Lauantain toivottuja

OKL:n tekstiilityön ja teknisen työn vitriinit

LIITE 3
 JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON MUSEO
 LUONNONTIETEELLINEN OSASTO

Kartunta eliöryhmittäin 1998											
				Kartunta	Yhteensä					Kartunta	Yhteensä
Sienet				549	3660			Putkilokasvit		4703	41417
Härmäsienet					3000			Suomalaiset		3762	37842
Jäkälät				426	1831			Ulkomaiset			1582
Levät				8	650			Puutarhakasvit		941	1993
Maksasammalet				4	227			Siemenet		131	3028
Lehtisammalet				1834	7361						
Täytetyt eläimet											
	Kalat			1	150			Nahkat		92	895
		Näyttely		1	132			Linnut		87	808
		Tieteell.			15			Nisäkkäät		5	87
		Opintokok.			3			Luut		26	591
	Linnut			8	589			Linnut		21	289
		Näyttely		3	377			Nisäkkäät		5	302
		Tieteell.		7	117						
		Opintokok.		1	95						
	Nisäkkäät			2	125						
		Näyttely		1	79						
		Tieteell.			25						
		Opintokok.		1	21						
Hyönteiset											
	Perhoset			2042	47452			Kaksisiipiset		37	1014
		M i k r o t		321	7400			Kukkakärpäset		21	287
		Aikuiset		321	7308			Muut kaksisiip.		16	723
		Kotelot			92			Kotelot			4
		M a k r o t		1721	40052			Heinäsiirakat ja hepokatit		16	195
		Aikuiset		1686	38735			Torakat		4	58
		Kotelot		35	441			Sudenkorennot		12	576
		Toukat			876			Aikuiset		12	509
	Kovakuoriaiset			5369	22682			Toukat			67
		Aikuiset		5367	22653			Päivänkorennot			77
		Toukat		2	29			Verkkosiipiset		5	188
	Pistiäiset			23	1686			Kärsäkorennot			110